

Heckenast Gusztáv – a modern magyar nyelvű könyvkiadás egyik úttörője

Az Országos Széchényi Könyvtár Vállalkozás, kultúra, polgárosodás. Heckenast Gusztáv (1811-1878). címmel 2011. november 18-tól négy hónapon át nyitva tartó interaktív nagykiállítással kíván emlékezni a magyar könyvkiadás „aranyember”-ére. Heckenast a könyvkereskedő, könyvkiadó és újságtulajdonos a magyar kultúra méltatlanul ritkán emlegetett jeles személyisége. Heckenast Gusztáv az idén született 200 éve.

Heckenast Gusztáv (Kassa, 1811. szeptember 2. – Pozsony, 1878. április 10.) nyomdász, könyvkereskedő, könyvkiadó. Iskoláit Eperjesen végezte, de tanulmányait félbe kellett szakítania családja rossz anyagi helyzete miatt. 1826-ban Pesten Wigand Ottó könyvkereskedőnél kezdett dolgozni, akinek üzletét 1832-ben megvásárolta. 1838-ban 8000 kötetes kölcsönkönyvtárat nyitott. 1840-ben társult Landerer Lajos nyomdásszal, aki 1854-ben meghalt, így a nyomda Heckenasté lett.

A ma már klasszikusnak számító magyar írók és költők munkáit adta ki, nála jelentek meg többek között Berzsenyi Dániel, Csokonai Vitéz Mihály, Jókai Mór, Jósika Miklós, Kisfaludy Károly, Kölcsey Ferenc, Vajda János írásai. Elsőként adott ki gyűjteményes sorozatot, ez volt a Magyar Remekírók sorozat. Ő alapította a Vasárnapi Újságot. 1873-ban a cégét eladta a Franklin Társulatnak, majd Pozsonyban telepedett le, ott élt haláláig.

Az emlékkiállítás gazdag látványvilággal, eddig soha nem látott összefüggésekre világítva mutatja be a gazdag életutat, amely pontos példája a XIX. századi Magyarországon zajló modernizációnak. Heckenast munkássága modellszerűen mutatja az iparosodás, a vállalkozás, az innováció, a könyv és sajtókiadás útkeresését, miközben a háttérben egy formálódó európai nagyváros, Budapest körvonalai bontakoznak ki. Végigkísérhetjük, hogy lesz egy tenni akaró német polgárból magyar könyvkiadó, felelős vállalkozó, páratlan közéleti, színes társasági ember, aki nem keveset áldoz a sajátjából a magyar kultúrára.

A „Heckenast-örökséghez” kapcsolódó egykori helyszínek között sétálgatva az első állomás a nyomda, korabeli berendezéssel. Ott áll az eredeti

Columbian gyorsajtó, amelyen a forradalom iraitait, a „Nemzeti Dal”-t és a „Tizenkét pont”-ot is sokszorosították. Jeles alkalmakkor a gyorsajtó újra működik, így a látogató emlékként hazaviheti a 48-as dokumentumok valamelyikét. Emberközébe hozzuk Heckenast induló cégét, majd felnövő vállalatbirodalmát, megidézzük jogutódját, a Franklin Társulatot, így téve plasztikussá a századfordulóig a fejlődési ívet.

Berendezünk egy korabeli szerkesztőségi irodát, ahol bemutatjuk az általa kiadott rendkívüli gazdagságú reprezentatív válogatást. Az általa kiadott könyvek között a szépirodalomnak, a tudományos irodalomnak, az akkor éledő gyermek- és ifjúsági irodalomnak éppúgy helye volt, mint a kor legfontosabb sajtótermékeinek és a zenemű kiadványoknak. A könyvészeti ritkaságok mellett látható a mű eredeti kézírata, a szerző és kiadó levelezésének egyes példányai is, melyek nemritkán kuriozitásokat is tartalmaznak. A falakról az általa foglalkoztatott, kiadott írók, a magyar irodalom gigászainak portréi néznek le ránk, nem kisebb művészekről, mint Barabás Miklós, Székely Bertalan és mások.

Azonban nem csupán a sikeres vállalkozót, de a lelkiismeretes mecénást is kötelességünk megidézni. Rekonstruáljuk Heckenast pilismaróti kúriájának enteriőrjét, amely egyben a magyar írók alkotó menedéke is volt. A látogatók beléphetnek a Heckenast által fenntartott irodalmi- képzőművészeti- és zenei szalonba, ahol találkozhatnak a törzsvendégekkel, Bajza Józseffel, Vörösmarty Mihállyal, Jókai Mórral, Eötvös Józseffel, Gyulai Pállal, Feszli Frigyes-sel, Elischer Boldizsárral, Rosty Pállal, személyes tárgyaikkal, ott alkotott műveikkel.

Először láthatja a nagyközönség a 8 generációt felölelő Heckenast családfát, valamint a család Kanadában élő leszármazottainak nagylelkű adománya révén ez alkalomból az Országos Széchényi Könyvtárba hazakerülő egyedülálló kiadványok különgyűjteményét.

Helyszín: az OSZK. VI. emeleti Corvina kiállítótermei és előtere

Időpont: 2011. november 18. – 2012. március 30.